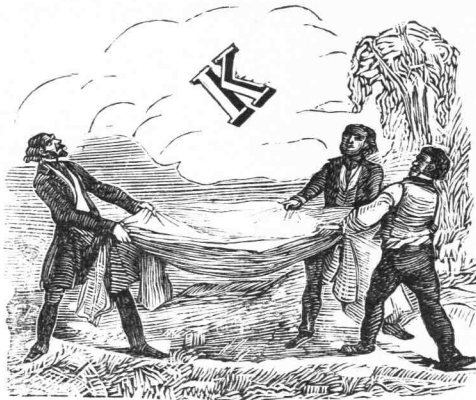




Ο ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ



ΑΙ ὁ φίλος μου ἐξηκολούθησεν :

—“ Ἀκουσε λοιπόν, ἀφοῦ τὸ θέλεις, τὸ μαρτύριόν μου. Ἔφεις πῶς ἐγὼ δὲν ἤμουνα φκιασμένος γιὰ γίατρός· κάθε ἄλλο. Ὁ πατέρας μου, γίατρός εἰς τὰς Καλάμας, ἔτσι τοῦ κατέβηκε νὰ τὸν διαδεχθῶ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἔρ-

γου του καὶ νὰ δικαιωίσω, λέει, τ' ὄνομά του! Ἐγὼ, ἀπ' τὴν ἄλλη τῇ μεριά, ἐσκέφθηκα πῶς ἦτανε αὐτός ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ ἔλθω σ' τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ζήσω εἰς τὸν τόπον τὸν ὁποῖον τόσον εὐμορφα μεγάλωνε ἡ νεανική μου φαντασία μέσα σ' τὸ μικρό μου τὸ μυαλό. Ἐπιθυμοῦσα καὶ καλὰ ν' ἀναβῶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, νὰ ρεμβάσω ἐκεῖ ὑπὸ τοὺς Στύλους τοὺς ὁποῖους καθημέρα ἔβλεπα ἐπάνω σὲ μία παλαιὰ ὑδατογραφία τῆς σάλας μας, ν' ἀκούσω τὸν Παράσχον ἀπαγγέλλοντα ποιήματα, νὰ ἰδῶ, ν' ἀγγίξω, νὰ γνωρίσω, ἐὰν ἦτο δυνατόν, τοὺς γνωστούς ἐφημεριδογράφους καὶ τοὺς φιλόλογους, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐδιάβαζα συχνὰ κάτω ἀπὸ ζωντανὰ δημοσιεύματα σ' τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ τὸ ἀπεφάσισα. — Ἐνεγράφηκα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἄρχισα σιγὰ σιγὰ τὸν βίον ποῦ θυμᾶσαι, σὰν μ' ἐπρωτογνώρισες εἰς τὴν Ἐστία. Ἀπὸ τὸ πρῶν ἕως τὸ βράδυ, ὡς ταῖς τρεῖς ἀπ' τὰ μεσάνυκτα τὸ καλοκαῖρι, φιλολογικαὶς κουβέντες, ἄρθρα καὶ ποιήματα καὶ ξάπλα κάτω ἀπ' τὰ δένδρα ἢ σ' τὸ Σύνταγμα, καὶ κανένα κάπου κάπου μικρούλιον βιβλιαράκι, ὅπου μόλις μοῦ ἴδιδε τὰ ἔξοδα, ἀπὸ τὴν μεγάλη τὴ κυκλοφορία μέσα στὸ ρωμεῖο. Ἔτσι πέρασαν τὰ τρία χρόνια τῆς φοιτητικῆς ζωῆς μου καὶ ἄρχισε τὸ τέταρτον. Ὁ πατέρας μου εἰς ταῖς ἀρχαῖς σὰν

νά ἦταν εὐχαριστημένοι, ἐκεῖ κάτω σ' τὴν πατρίδα, βλέποντας τὸ ὄνομά μου—τ' ὄνομά του—εἰς τὸν τύπον. Καὶ δὲν τὸ 'κρυβε μ' ἐγωϊσμό σ' τὸν ἀχώριστό του φίλο, τὸν ἀρχαῖον συμβολαιογράφον, ὅταν ἐκουβέντιαζαν τὸ βράδυ μὲ τὸ ναργιλὲ στό στόμα, ὅπως πάντα μοναχοί: «Βλέπεις ἔχει τάλαντο τὸ διαβολάκι τὸ παιδί μου, καὶ θὰ γίνῃ μία ἡμέρα κᾶτι τι...» Ἄλλ' ὁ συμβολαιογράφος, πρακτικώτερος πολὺ ἀπὸ αὐτόν, τοῦ ὄωκε νὰ ἐννοήσῃ, τάχατες καλαμπουρίζων, ὅτι ἀπ' αὐτὰ κι' αὐτὰ δὲν βγαίνουν τάλαντα, καὶ πῶς τὸ σωστότερο θὰ ἦταν νὰ κυττάζω πῶς νὰ πάρω τὸ παληόχαρτο, τὸ δίπλωμα, κι' ἔχουμε καιρὸ πῶς πέρα νὰ τὰ ξαναποῦμε. . . Ἔτσι μὲ τὸ γρῦ-γρῦ τοῦ μπαμπᾶ, ὁ ὁπίσος μ' ἐφροβέριζε σὲ κάθε γράμμα του πῶς θενά μοῦ κόψῃ ταῖς ὀγδόντα μου τὸν μῆνα, ἀναγκάστηκα ν' ἀρχίσω νὰ μισοδιαβάζω καὶ νὰ κάνω πῶς πηγαίνω σ' τὸ Νοσοκομεῖο καὶ σ' τὰς παραδόσεις, ὅπου ἐχρειάζετο ἀπόδειξις. Δὲν μπορεῖς νὰ φαντασθῆς τὸ τί ἐτράβηξα σ' τὸ διάστημα αὐτό. Δύο γνώμαις μ' ἐβασάνιζαν κάθε πρωί, ποῦ ἐσηκωνόμουν νὰ καθίσω σ' τὸ τραπέζι: Ἡ μιὰ μοῦλεγε νὰ κάνω τὸ καθήκόν μου, νὰ εὐχαριστήσω τὸ φτωχό μου σπῆτι, ὅπου μὲ τῆ στέρησι μοῦ ἔστειλε ἐκεῖνο ποῦ μοῦ ἔστειλε, νὰ τελειώσω ἐπὶ τέλους κ' ἐγὼ ὡς τόσοι ἄλλοι, ποῦχανε κ' αὐτοὶ ψυχὴ τὸ κάτω κάτω σὰν κ' ἐμέ, καὶ νὰ πάρω ἓνα δίπλωμα, ποῦ θὰ μ' ἀνοίγε σ' τὸν κόσμον τὸν ἴσιο δρόμον τῆς ζωῆς. Κι' ἀρχίζα. . . Ἄλλὰ ἡ ἄλλη, σὰν διαβολομένη ἐρωμένη ποῦ σὲ ἀποσπαῖ καὶ σὲ παραστρατίζει ἀπὸ τοὺς δεσμούς τῆς γυναικὸς σου, μὲ τὸν πόθο μὲς τὰ μάτια, μὲ τὴν γλύκα μὲς σ' τὰ χεῖλη, μὲ τὴν τριανταφυλλένια χάρι σκορπισμένη εἰς τὸ πρόσωπο, ἔσερνε σιγὰ σιγὰ τὰ βλέμματά μου σὰν μαγνήτης ἀπὸ τῆ βαρειὰ τὴν Ἐπιστήμη καὶ μοῦ ἔπερνε τὸ νοῦ καὶ μ' ἐτρέλλαινε γιὰ ὄραις μὲς τῆ μελωμένη θέρμη τῆς ἀγάπης της. . . Ὅταν σηκωνόμουν ἀπ' αὐτὴ τῆ πάλη, ζαλισμένος, κουρασμένος, πρῶτα πρῶτα εὐχαριστημένος καὶ μὲ μιὰς μετανοιωμένος ὑστερώτερα, σὰν νὰ εἶχα διαπράξει ἔγκλημα, κάποιον φιλολογικὸ τρανὸ βιβλίον εὐρισκόντανε μπροστά μου, εἴτε κάμποσα γραμμένα φύλλα ἦταν σκόρπια πάνω στὸ γραφεῖό μου. Κι' ἄλλοτε ἐσκιοῦσα ἀπ' τὴ σκίαση τὰ χαρτιά, κι' ἄλλοτε πετοῦσα πέρα τὸ βιβλίον, σὰν νὰ ἤθελα νὰ κρύψω κάπου μέσα στῆς μετάνοιας μου τὴ συντριβή, τὸ κρυφὸ ἐκεῖνο ἔγκλημά μου, ὅπως σοῦ ἔλεγα.

Ἦπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους ἤλιπιζα—ἄχ καὶ πῶς τὸ ἤλιπιζα!—ὅτι θ' ἀπετύχανα εἰς τὰς διδακτορικὰς μου ἐξετάσεις. Ἦταν μία λύσις καὶ αὐτή! Θ' ἄγραφα στὸ σπῆτι μας: «Ἐγὼ ἔκαμα ὅτι ἡμποροῦσα· πέρασα καὶ ἀπ' τὸ σακμνί, μὲ χιλιάδες κόπους καὶ μαρτύρια, πατέρα μου, γιὰ νὰ

καπορθώσω νά σ' εὐχαριστήσω· ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχα· ὑπομονή· οὐτ' ὁ πρῶ-
ξος εἶμαι οὐτ' ὁ τελευταῖος». Κ' ἔτσι θὰ ἠσύχαζε ὅπως ὅπως ἢ συνεί-
δησίς μου, καὶ θὰ ἀφινύμουν πειὰ ἐλεύθερος σ' τὴν κλίσι μου, ἀφοῦ δὲν
μποροῦσα νά κάμω διαφορετικά. Ἄλλ' ὁ διάβολος ἠθέλησε νά ἐπιτύχω
εἰς τὰς ἐξετάσεις μου. Αὐτὴν τὴν ἀπροσδόκητον λύσιν δὲν τὴν ἐπερίμενα
ποτέ μου, στὸ ὁμολογῶ! Πῶς νά στὸ ξηγήσω! Καθὼς φαίνεται, μὲς
στὸ φλογερὸ καμίνι ψήνονται καὶ ξεφουρνίζονται πειὸ χειρότερα ἀκόμη
τοῦθλα κι' ἀπὸ 'μένα. Κ' ἔτσι, ξαφνικὰ χωρὶς νά θέλω βρέθηκα μιὰ
μέρα μ' ἓνα δίπλωμα στὸ χέρι καὶ μὲ ἓνα τίτλο κολλητὸ στὸ ὄνομά
μου, ποῦ μὲ κατεδίωκε στὸ δρόμο, στὸ τραπέζι, εἰς τὸ καλημέρα τῶν
παληῶν μου φίλων, εἰς τὸ καλησπέρα τῆς ἀγάπης μου, καὶ μοῦ ξέσχιζε
τ' αὐτιά καὶ τὴν καρδιά, σὰν νά μὲ προσέβαλε γιομάτος φθόνου καὶ κα-
κία, μὲ τὸν τίτλο τοῦ **γιατροῦ**.

Ἐν τῷ μεταξύ πεθαίνει ὁ καυμένος ὁ πατέρας μου, αἱ ὀγδόντα κό-
βονται τὸ μῆνα, καὶ νά σου ἐγὼ μὲ καμπόσα μικροχρέη εἰς τὴν ράχη,
καὶ μὲ χίλιους στὸ κεφάλι πόθους φιλολογικούς. Μέσα σ' ὅλους μου αὐ-
τοὺς τοὺς πόθους εἶχα ἓνα ζωντανώτερο, σὰν τὸ μεσιανὸ λουλουδι ἀνθο-
δέσμης: Νά ἐπιχειρήσω ἓνα μακρυνὸ ταξεῖδι στὸ Μωριά καὶ νά γράψω
ἓνα μυθιστόρημα ἱστορικὸ, γιομάτο παρατήρησι καὶ δύναμι καὶ στυλ.
Μὲ αὐτὸ λογάριζα πῶς θάβγαίνα ὅλα τὰ παληὰ μου χρέη, καὶ ἐκεῖνα
ποῦ θὰ δανειζόμουν γιὰ νά κάνω τὸ ταξεῖδι μου. Ἐπειτα, καὶ ἀπὸ
πάνω ἀπὸ τὸ πεζὸ αὐτὸ συμπέρασμα, φανταζόμουν πῶς θάβιδου τὸ πρῶτο
σοβαρὸ μου ἔργον, σὲ βιβλίον εὐμορφον, μὲ ἀξιώσεις, σὰν ἐκεῖνα τὰ χαρι-
τωμένα γαλλικὰ μὲ τὸ κίτρινον ἐξώφυλλόν τους καὶ τὴν χωματένια μυ-
ρωδιά. Καὶ τὸ θεωροῦσα βέβαιον μὲς στοῦ πόθου μου τὴν τύφλα, σὰν
νά τῶβλεπα, πῶς θὰ ἐσωζόμουν γιὰ πάντα καὶ πῶς θ' ἄνοιγα τὸ δρόμον
μου—δρόμον ἀνθοσπαρμένον ἀπὸ δόξα καὶ ἀπὸ ὄνειρα. . .

Τί τὰ θέλεις, φίλε μου, ἔκαμα ἐκεῖνο τὸ ταξεῖδι, μὰ ἐγὼ ξέρω ὁ καυ-
μένος πῶς τὸ ἔκανα. Κι' ὕστερα ἀπὸ ξενύχτια κι' ἀπὸ κλεισίμον γερὸ
στὴ κάμερά μου, ὅπου δούλευα σὰν τὸ σκυλί, ἔγραψα κι' ἐτελείωσα τὸ
μυθιστόρημά μου. Ἄλλ' ἐδῶ ἐδέθηκεν ὁ κόμπος στὰ γέρα. Τί νά κάμω
τὸ βιβλίον μου; ποιὸς νά τὸ ἐκδώσῃ, ποιὸς νά τ' ἀγοράσῃ μὲσα στὴν
Ἀθήνα, ποιὸς νά τὸ διαβάσῃ; ἐσύ ξέρεις τὰς συνθήκας τὰς σημερινὰς
ὄλων μας τῶν φιλόλογων. Τί νά σ' τὰς ἐπαναλάβω, τώρα. Ἡ φιλολο-
γία ἐνεκρώθηκε γιὰ πάντα, μὲς σ' τὴν φτώχεια τὴν ὀλόγουρα, καὶ μόλις
ποῦ μπορεῖ νά ζήσει ἢ ἐφημερίδα, μὲ μεγάλαις στενοχωρίασι καὶ μὲ βιά-
σανα. . . Ἐννοεῖς λοιπὸν ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ ἀπότομον κατρακύλισμα τῶν

ιδανικῶν μου καὶ τὴν θέσιν μου τὴν πραγματικὴν, ὅταν ἔξαφνα λαβαίνω ἓνα γράμμα ἀπὸ ἓνα παλῆ φίλο μου, γιὰ νὰ πάγω μὲ **κουτότα** ἱατρός σ' ἓνα μέρος τῆς Ἀνατολῆς, τὸν **Κιρκιντζέ**, μὲ κάμποσαις χρυσαῖς λίραις κάθε μῆνα. Τὸ ἐδέχθηκα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θ' ἀπετύχαινα καὶ ἐκεῖ—μιά ὁποῦ δὲν ἤμουνα γιαντρός σ' τ' ἀληθειανά.—"Ὅπως βλέπεις, καὶ μὲ ὅλη μου τὴν φτώχεια, ἐννοοῦσα νὰ γελάσω τὴν συνειδήσιν μου: ὅτι τάχα πέρασα καὶ ἀπ' αὐτό, ποῦ μοῦ γόφερνε ἡ Τύχη, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲν βγήκε πέρα. . . Καὶ ἐν τούτοις τί νὰ σοῦ εἰπῶ, βρε ἀδελφέ, εἴτε ἐπειδὴ ἡ ἴδια τύχη, ἢ ἡ φύσις μ' ἐβοήθησε, εἴτε ἐπειδὴ δὲν ἤτανε κανεὶς νὰ μ' ἐξελέγξῃ, εἴτε γιὰτὶ μάζευα τὸ βραδυνὸ τοὺς χωριανούς, γιὰ νὰ μελετήσω ταῖς συνθήκαις τους, καὶ τοὺς ὠμιλοῦσα σὰν πολιτευόμενος,—ἐπερνοῦσα ἐκεῖ κάτω γιὰ τρανὸς ντετόρος κι' ἄρχισαν νὰ μὲ ἀγαποῦν σ' τ' ἀληθειανά. Ἄλλ' αὐτὸ ἐγὼ δὲν τὸ ὑπέφερα. Τὸ ἐβρῆκα σὰν πολὺ καὶ χωρὶς μεγάλη φασαρία, ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνας, ἦλθα μ' ἄδεια εἰς τὰς Ἀθήνας—τάχα πῶς ἀρρώστησε βαρεῖά ἡ ἀδελφή μου. Καὶ μὲ βλέπεις ἔτσι ἔξαφνα ἐδῶ, ὡσὰν ἄνδρας πλέον μ' ἀπλή γνώμη. Ἄ! ναί, φίλε μου! Ὡς ἐδῶ τὰ πραγματὰ ἐπήγαιναν, ὅπως πήγαιναν, κουτσά, στραβά· ἀλλὰ τώρα ἀρχινοῦν νὰ γίνονται λιγάκι σοβαρώτερα. Ἐγὼ δὲν μπορῶ, δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται πειὰ νὰ μὴ κάνω τὸ καθήκόν μου, ὡς γιαντρός, ὡς ἐπιστήμων. Ἐχὼ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως ἀπέναντι τῶν ἀσθενῶν μου, ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, ἀπέναντι τοῦ νόμου, ἀπέναντι ἐμοῦ τοῦ ἰδίου. Ὅταν μὲ φωνάζουν μπρὸς στὸν ἄρρωστο, μὲ τὸ πληγωμένον χέρι του, εἴτε τὸ κιτρινιασμένον πρόσωπό του, πρέπει νὰ τὸν ἐξετάσω, νὰ γνωρίζω ἀπὸ ποιά ἀρρώστια πάσχει, νὰ τὸν γιάνω, καὶ νὰ τόνε δώσω εὐτυχῆ εἰς τὴν μητέρα του, σ' τὴν κοινωνίαν, σ' τὴν ζωὴ. Πρέπει, ἐὰν θέλω νὰ μαι—κι' ὄχι μονάχα νὰ λέγωμαι γιαντρός—ν' ἀφοσιωθῶ σ' τὸ νέον ἔργον μου μὲ ὅλον τῆς καρδιάς μου τὸν πόθο καὶ μὲ ὅλη τοῦ μυαλοῦ μου τὴν δύναμι, πρέπει, φίλε μου, νὰ μελετήσω, νὰ γενῶ καλῆτερος παρ' ὅτι χθὲς καὶ νὰ εἶμαι βέβαιος τὴν ὥρα ὅπου πέρνω τὸ μικρὸ μολύβι γιὰ νὰ γράψω τὴν μικρὴ μου συνταγὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξαρτᾶται μία ζωὴ ἢ ἓνας θάνατος. Κι' ἐγὼ, τὸ νοιῶμαι ἀπὸ τὴν τρεμουῖλα τοῦ χεριοῦ μου τὴν ὁποίαν προσπαθῶ νὰ κρύψω μὲ μιὰ ψεύτρα καὶ αὐθάδη ἀντιπεβολὴ γιὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου, ἐὰν ὄχι τῶν ὀλόγουρα, δὲν τὴν ἔχω αὐτὴν τὴν βεβαιότητα, οὔτε ἤμπορῶ ποτέ μου νὰ τὴν ἔχω, οὔτε θέλω. . . Τὸ πολὺ—κι' αὐτὸ ἐνόσφ' δὲν μ' ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ σκληρὸ τὸ θέαμα, τὸ ἐνστικτὸ μου—τὸ πολὺ πολὺ νὰ θέλω νὰ παρατηρήσω

ὡς ἀπλοῦς μελετητής, διὰ νὰ φωτογραφήσω καὶ κρατήσω γιὰ περιγραφή τὴν ἐκπνέουσαν ἐκείνην ἀγωνίαν, εἶτε τὴν ἐλπίδα ποῦ ἀναγεννᾶται γελαστή κι' εὐτυχῆς ἐπάνω στὸ λευκὸ κρεβάτι τοῦ πυρέσσοντος ἐμπρός μου ἀσθενοῦς.

Ἄλλ' αὐτὰ δὲν συμβιβάζονται, ἄ, ὄχι! δὲν μποροῦν ποτέ τους νὰ συμβιβασθοῦν. Εἶναι ἄξιμον αὐτὸ ποῦ κάνω τώρα. Ἡ ψυχὴ μου μέσα ἐπαναστατεῖ· πρέπει νὰ τελειώσῃ ἡ ἀγωνιώδης αὕτη τραγωδία. Κι' εὐρῆκα σήμερα τὴ λύσι. Νὰ παραιτηθῶ γιὰ πάντα ἀπ' τὴν γιατρική. . .

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην πέραν τοῦ Ζαππείου, ὅπου ἐκαθήμεθα, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν θάλασσαν, λείαν, καταγάλανον, ὃ ἥλιος ἔρριπτε τὰς τελευταίας του ἀκτῖνας, αἱ ὁποῖαι τὴν ἐχρῦσιζον. Μερικὰ εἰς τὸν ὀρίζοντα νεφύδρια, ὀπίσω τῶν στύλων, προσελάμβανον μυρίας ἀποχρώσεις μεταβαλλομένας ἀνὰ πᾶν λεπτόν ζωγραφικῶς. Ἐνα καρχάκι ἐκινεῖτο ἐκεῖ κάπου μὲ τ' ἄσπρα του πανιά. Ἄφατος γαλήνη ἐβασίλευε. . .

Ὁ ἰατρὸς ἐκόλλησε τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὠραίου ἐκείνου θεάματος καὶ ἤρεμος τώρα καὶ εὐδαίμων, μὲ ἀπόλαυσιν ἠδέος πόθου, ἐμυρμήρισε σιγά :
— Τί ὠραία δύσις γιὰ περιγραφή! . . .

(Σμύρνη)

ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΝΟΣΟΚΟΜΟΝ **

Φαίνεται ἄγγελος ἐκείνη
Ὅπου δίχως νὰ λιγώσῃ
Πᾶει στὴ μιά, στὴν ἄλλη κλίνη
Τὴ βοήθεια τῆς νὰ δώσῃ.

Ἄμ' ἐσὺ Τοῦλα δὲν συμφέρει
Δαθωμένους νὰ ζυγώνῃς
Θὰ γιαιτρέυῃς μὲ τὸ χέρι
Μὲ τὰ μάτια θὰ πληγώνῃς.

(1897)

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

** Σ. Δ. Π. Σ. Τὸ ἀνωτέρω εὐφυνὲς ποιημάτιον ἀφιέρωσεν ὁ ἐπιφανὴς Κερκυραῖος ποιητὴς εἰς μίαν καλλιμορφὸν νοσοκόμον, ἣς αἱ ἀδραὶ χεῖρες περιέθαλψαν τοὺς ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος τραυματίας.